

ARABANIZ

OTO
YIKAMA
SETİ

abana

OTO
YIKAMA
SETİ

AUTO WASHER

Tel & Faks: (0212) 556 60 03

HAZİRAN 1994

SAYI 215

HABERLER:

KEMALİZM VE DİL ÜZERİNE

Mehmet SAYDUR

Türk Dil Kurumunun Mustafa Kemal tarafından kuruluşunun (12 Temmuz 1932) 62. yıldönümünü yaşıyoruz.

Büyük devrimci, ulusumuzu kurtardığı gibi, dilimizi de yabancı engellerden kurtarma yolunu açmıştı. Ulusal duygu ile dil arasındaki güçlü bağın altını çizen Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal, oturmuş Türkçe sözcükler türetmişti. Sivas Lisesini gezisinde, dersi anlayamayan öğrencileri görmüş, ders kitabını eline alarak incelemiştir. Dilin Türkçe olmadığını gören Mustafa Kemal öğrencilerin anlamama nedenini çözmüş ve kitabı yırtmıştır. Çankaya'ya döndüğünde ilk işi matematik terimlerini Türkçeleştirmek olmuştur. "Dörtgen, üçgen, açı, artı, eksi" gibi pek çok sözcük O'nun bulduklarındandır.

Ölümünden 9 gün önce, 01.11.1938'de, TBMM'nin Beşinci Dönem Dördüncü Yılı'nın açılışına, sayırlığı nedeniyle bildiri yollamakla yetinmek zorunda kalan Mustafa Kemal'in övünçle söylediklerini, Atatürkçü geçinmiş bugünkü Milli Eğitim Bakanlığı ve özellikle öztürkçe sözcükleri bir bir dışlayan Talim ve Terbiye Kurulu çalışanlarının kulakları duyar mı, bilmem.

"Bu yıl okullarımızda öğretimin Türkçe terimlerle yazılmış kitaplarla bağlanmış olmasının kültür yaşatırımız için önemli bir olay olarak belirtmek isterim."

"Türkçe'ye düşman olmakla Türk'e düşman olmak arasında pek bir fark yoktur. Türk'e dost olacaksınız, dahası Türk olacaksınız da Arapçayı, Farsçayı bilmem neceyi kullanacaksınız, savunacaksınız! Anlayabilen beni gölsün!"

"Düşmanlık, Türkçeyi halkın kullanması nedeniyle olsa gerek... Halka düşmanlığın bir başka yansıması gibi... Türkçeyi yüzyıllardır yaşatan halkımız oldu. Osmanlı ve onun aydınları (?) halktan koptu, yabancı diller kullandı. Türk halkı her yönüyle Osmanlı'nın gözünde en son sıradaydı.

(Sona 2'de)

abana'dan Mektup Var

Epeydir "mektup" yazmadım. Bir türlü elim varmıyor. "Biraz daha geç duyurayım" dedim.

Yoruludum. Gazeteyi kapatmayı düşünüyorum. Parasal sıkıntım yok. Kişisel emeklilik gelirim, başka basımevinde de basılsa, böyle 50 (otuz) gazeteyi çıkarmaya yeter (bir o kadar da eşimin geliri ve ayrıca ek gelirim var). Benim yorgunluğum yalnızlıktan. Belediye dışında haber kaynağımız yok. Bu konuda çıkarı olmadan kimse yardımcı olmak istemiyor. Bizse, haber derlemek için kimseye para vermemekte direniyoruz. Okurlarımızın çoğunluğu Abanalı olmayan kişiler. Bu durumda Abana kaynaklı haberleri sürdürmenin de pek bir anlamı olmasa gerek. Bu durumu düşüneceğiz. Ayrıca dizgisinden postalanmasına dek gazete elimden geçiyor. Basılan gazeteyi gerekli yasal yerlere vermek bile kişinin bir gününü alıyor.

Son bir yıldır dizgiyi de İstanbul'da yapmaya başladım. Her ayın belirli gününde çıkmıyoruz ama, bu gazete için izinli böldüğüm; özel olarak İsvç'ten geldiğim oluyor. "Deneme" olarak "üretim" yapan Gökem Basımevi sekiz aydır yalnızca bu gazeteyi basıyor (ustalar ayda bir gelip, bir-iki saatte bitiriyor).

Gazeyi bastığımız makineyi deniyoruz gerçekte. Güzün başlatmayı tasarladığım İstanbul için "haftalık duyuru gazetesi"ne hazırlıyoruz basımevini. Adı "Sarı Gazete" olacak olan bu gazete futarsa, Abana Gazetesi de kurtulur (basımevinde çalışanlar, bu gazeteyle de yardım eder). Tutmazsa, "benden bu kadar" diyeceğim. "Bildirim" doldurmak eziyetinden kurtulacaksınız! En azından bu yılın sonlarına dek ayaktaız.

Gazetemizin boyutunu biraz büyüttük. Bu büyüme, baskı makinemizden kaynaklandı. Fotoğraflı bilgisayara aktarmayı da biraz geliştirdik. İyi olmayan yazıcımızı güzün yenileyeceğiz.

Gazeteyi çoktan beri olduğu gibi 1.500 basıyoruz. Bildirim dolduran 463 sürdürücü üzerine veriler de şöyle:

Abana	43
Kastammonu (Abana dışında).....	66
İstanbul	249
Türkiye'nin öteki yerleri.....	105
TOPLAM	463

Soyadı sıralaması da şu:

Tiğli	16
Yılmaz	15
Öztürk	12
Yorgancı	11

Sen ki Tanrı'nın kulusun,
Yine de deli dolusun.
Ne olur kardeş, oku da
Beyninde bir şeyler bulunsun.

Bayram ACAR
(Emekli Öğretmen)

HABERLER:

ÖMER DEMİR'İN ABANA GÜNLÜĞÜ

2 Temmuz 1958
ÇAYIRCIK HALKI ÜZERİNE

Bugün de çayırık halkı üzerine düşündüklerimi karalayacağım.

Çayırıklılar karasabanlarını kendileri vapar. Her köy gibi, topraklarında yetişen yiyeceklerini yetiştirirler. Başka köyler ve kasabalarla ilgileri azdır.

Köyde yetişen sebzelerden patlıcandan başlayalım. Besleyici bir sebze olan patlıcan, karaciğer ve böbrekleri kuvvetlendirmiş. Böbrek ağrılarına iyi gelir; yüreği rahatlatmış. İdrarı söktürerek vücuttaki fazla suyun dışarı atılmasını sağlamış. Sıfır salgısını artırmış. Bir başka özelliği, kansızlığa iyi gelmesiydi.

Patlıcanı bir ipe dizip, kış için da saklıyorlar.

Sarımsak, semizotu, karnabahar, ıspanak, patates, soğan, pırasa, biber, salatalık, marul, lahanalar, pazı, fasulye, nohut, mercimek gibi sebzeler de yetiştirilir. Genellikle herkes yiyebileceği kadar yetiştirir. Kendi yağlarıyla kavurlurlar.

Tarlalarda buğday ve mısır yetiştirirler. Meyvalardan da birçok çeşit vardır. Üzüm yetişir. Çayırık'ta fındık ve zeytin de yetiştirilir. Yaz başlangıcında dut ve kiraz aranır. Özellikle dut, uzun süre meyva verir. Duttarın altına "sergi" serilerek silkelendir. Kadınlar dut diplerinde söyler. İstanbul'dan yaz dinlenmesine gelenlerin de en çok aradığı meyva duttur. Her evin bahçesinde vardır. herkese yeter. Duttan pekmez de yaparlar.

KEMALİZM VE DİL ÜZERİNE

(Bayı 1'de)

Dün...

Cumhuriyet ile her alanda gerçek kaynağa, Türk halkına dönülmüştü. Kemalizm ile kendini bulan "toplumcu gerçekçilik" her alanda dalga dalga yayıldı. Amaç halk idi. Devlet adamlarının, ozanların, yazarların çalışmaları bu yöneydi. Dağlarca "Türkçüm, benim ses bayrağım" diye gurur duyarken, bir başka ozanımız Rifat ilgaz da "Gözüm toplumdaki, kulağım halkta" diyerek Türkçeye ilişkin duyguyu ve düşüncelerini şöyle döküyordu:

"Dilimiz öylesine güzel ki
Durgun göllerimizce duru,
Akarsularımızca coşku...
(...)

Önce türkülerimizi öğren,
Seni büyüten minnilerimizi belle,
Gidenlere yakılan ağıtları...
Her sözün en güzeli Türkçemizdir.
Bak, devrim ne güzel:
Barış ne güzel!
Dayanışma, özgürlük...
Hele bağımsızlık!
En güzeli, sevgi!
Sev Türkçeni çocuğum,
Dilini sevenleri sev!"

Bugün...

1994 Türkiye'sinde Mustafa Kemal'in kurduğu özerk Dil Kurumu yok artık. Türkçe sözcük kullananlar "mim"leniyor; resmi makamlarca kimi Türkçe sözcükler, yazılı buyruklarla yasaklanıyor. Osmanlı dönemi gibi Türkçeyi halk ve bir avuç aydın kullanıyor, yaşıyor...

Ne diyordu Mustafa Kemal:

"Türk dilinin kendi benliğine, asındaki güzellik ve zenginliğine kavuşması için bütün devlet örgütümüzün dikkatli, ilgili olmasını isteriz (S.D. 1964, s. 554).

Bugün resmi ağızlar Türkçe düşmanı... Üstelik ağızlarını açarken "Atatürk"le başlıyor, kaparken "Atatürk"le bitiriyorlar. Atatürkçülermiş yani...

En azından doğruyu söyleseler!

Yutmazlar!

Mehmet SAYDUR

abana

SIYASAL GAZETE

HER AYIN BAŞINDA ÇIKAR

KURULUŞU:

25 Ocak 1970

ÇIKARAN:

Talip YILMAZ

GENEL YAYIN

YÖNETMENİ:

Hayat Tahsin YILMAZ

YAZI İŞLERİNDEN

SORUMLU

YÖNETMENİ:

Fahri KÖSE

Tel: (366) 564 10 44 ve

56420 20

ADRES:

ABANA GAZETESİ

37970 ABANA

Tel: (366) 564 10 68

İSTANBUL

TEMSİLCİLİĞİ:

Tahsinler Sokak, 5

KUÇUKPAZAR

Telefon: (212) 513 42 32

SÜRDÜRÜM:

HER İSTEYENE

PARASIZ YOLLANIR

(Yurtdışına Yollanmaz)

DİZGİ VE BASKI:

GÖKEM BASIMEVİ

Telefon

(0212) 643 26 57

Telefaks

(212) 556 60 03

BİZİM KÖY

"Bizim Köy" başlığını görünce, değerli yazar Mahmut Makal'ın anlattığı Orta Anadolu köyü aklı gelmesin. Burası, Karadeniz kıyısında anlatılması güç, bambaşka bir yer. Kıyıya dik bir vadi içine serpilmiş evleri, deniz kenarında oldukça büyük çarşısı, iki balıkçı barınağı, iki camisiyle üç yüz çeşit yeşilin arasına gömülmüş büyük bir kasabadır. Merdence ucundaki gazinodan güneşin doğuş ve batışını, göğün ve doğanın aldığı şekilleri, oluşan çeşitli renkleri seyretmeye doyum olmaz (şairler Gelibolu'daki günbu anıta anıta biteremiyorlar. Onlar buradaki günbu görseller zevkten dört köşe olurlardı).

Bizim köyün eski adı İliç, yeni adı Yakaören'dir. İnebolu'dan 8 mil karsıyla 25 km doğuda, İnebolu, Abana ve Bozkurt ilçelerine asfalt yolla bağlı turistik bir yerdir. Elektrik, otomatik telefonu olan köyün her mahallesine yayılmış geniş yolların 10'dan fazla komşu köylere de uzanmaktadır. Bozkurt ilçesinin ikaalesidir.

Kırk yıl öncesine kadar İstanbul-İliç arasında haftada üç gün vapur işler, yük ve yolcu taşıdı. Hâlâ, Büyükmaman, Gülcemal vapurları hürdaya çıkıncaya kadar bu hafta çalışı. Hâlâ vapuru Kalkın Adasına bindirip batıktan sonra köydeki ticaret bozulmuştu. Sonradan Cide Postası adıyla Ayancık-İstanbul arasında çalışan vapurlar bize de uğramaya başladı. Bu seferler kırk yıl öncesine kadar sürdü. Tüccarlar, köylerden aldıkları patates, elma, yulmurt ve keresteyi bu vapurlarla İstanbul'a gönderirdi. Halkın çoğu geçimini gemiçilikle sağlar, yelkenli ve motorlu büyük gemiler yaz boyu çalışır. Gemiçiler köyü köye dinlenmeye gelirlerdi. Çıkan büyük yangından önce Yakaören'de on bir kahvehane, iki manifaturacı, sekiz bakkal, iki fırın, üç ayakkabıcı, üç berber, iki terzi, iki kalaycı, bir tenekeci, üç kasap, bir şekerci, bir marangoz, iki otel ve lokanta, çok sayıda balıkçı sandalı ve kıyı motoru, bir çarşıda, iki üç kısımda üç tane su değirmeni vardı. Çarşıdaki değirmenin yanında bulunan güzel ahşap binada Şair Behcet Kemal Çağlar uzun yıllar yazılan dinlenmiş, İliç Köyünü öven şiirler yazmıştır. Halkta çok yakın bir ilişki içinde olmuştur.

Halk, Atatürk devrimlerine yürekten inanmış, aydın kişilerdir. Atatürk, "Şapka Devrimi"ni İnebolu'da başlatırken, köyün gençleri başlarında şapkalılarıyla "Heyemola" çekerek bu mutlu olayı kutlamışlardı. Bugün çoğu rahmetli olmuş o zamanın gençleri köye canlılık verirdi. Keserci Hafız adıyla anılan rahmetli Fahri Beyin çok zengin bir kitaplığı vardı. Kendisi aydın bir din bilgini idi. İlkokullarda öğretmen olarak da çalışırdı. Hafız Osman adıyla anılan Osman Çelebi, Mısır'da öğrenim görmüştü. Ayrıca Fransızca biliirdi. Kastamonu'da daimi encümen üyesi olarak bulunurdu. Bu iki bğın, köyün gelişmesi için çalışmışlar. Nuruçuk tarikatının yayılmasını önlemişlerdir. 1935 yılında gençlerin büyük bir başarıyla temsil etikleri "Himmet'in Oğlu" piyesinde Keserci Hafız'ın "Himmet Ağa" rolünü almış köyde büyük bir heyecan uyandırmıştı. Bu iki büyük insanı köyümüz unutmaz ve minnetle anar.

Başöğretmen Sadettin Ünal ve Tevfik Erkan çalışkanlıkları, derin bilgileriyle halkı uyanık tutmuşlar ve birçok genç yetiştirmişlerdir. Öteki öğretmenleri de rahmetle anıyorum. Heyecan yüklü öğretmenlerinin verdiği çoğu ile o yıllarda

köyümüzde bir "halkodası" açtım. Bir alt kitap, birçok dergi sağladım. Ayrıca Ulus ve Cumhuriyet Gazetelerinin ücretsiz gelmesini sağladım. Halkın yakın ilgisi ve büyük desteğini gördüm. Halkodası, halkı gibi çalışırdı. Bu arada birçok temsilcilik verilmiştir. Yakın köy ve kasabalardan gelenlerle seyirci sayısı 5000'i aşardı. Bu çalışmalar rahmetli Tevfik Kocabaş, sayın Mehmet Bulur ve yeğenim Fethi Şener zamanlarında da sürdü.

25 yıl kadar önce büyük bir yangınla çarşının tamamına yakın bölümü yandı. Devletçe venler "afet kredisi"yle çarşı yeniden onarıldı. Büyük şehirlere göç etmiş halkın birçoğu, yazları dinlenmek için villa tipi evler yaptılar. Eski İliç, daha güzel bir Yakaören Köyü oldu. Muhtar rahmetli Abdullah Varol zamanında köy, Türkiye'de eş bulunmayan çağdaş, canlı ve eğlenceli bir kasaba durumundaydı. Bakımlı plaj tesisleri, temiz lokantaları, turistik otelleri, yirmiden fazla pansiyonu eğlenceli yaşamıyla turistlerin sevdiği bir yerdi. Bu canlı yaşamın devam ettiği bir sırada, yerli bayanların da turistler gibi yünip eğlendiğini gören bir yobaz, "bunlar geldi, bel-bereket kalmadı" deyince, aydın görüşlü yeğenim Fethi Şener yanına giderek, "sen ne diyorsun be adam, ömründe yüz bin lira kazanıp kendine bir ev yaptırabildin mi? Şu gördüğün temiz helâk, beğenmediğin turistlerden kazanılan para ile yapıldı, halkın gözü para gördü" diyerek çıkışmıştır.

Bugün yol genişlemesi dolayısıyla yıkılan plaj tesisleri yeniden yapılmış durumda. Ayrıca, çarşının girişindeki lokantanın duvarına çirkin bir yazıyla "çarşıya plaj kıyafetiyle girmek yasaktır" diye yazılmış. Üzerine ölü toprağı serpilmiş gibi köy durgun, eski canlılıktan eser kalmamış. İlkokulun eski etkinliği yok olmuş. Halk üzerinde hiçbir etkisi kalmamış. Eğlenceye denize girmek isteyen yerli halk, 6 km doğuda bulunan Haciveli Koyuna girmek zorunda kalıyor. Türkiye'de esen yobazlık havasının etkisiyle köyü gençlik burada da varlığını göstermiş. Birkaç tarikat mensubu, Cennet gibi belcey baskı altına almış gibi görünüyor. Tevfik Fikret ünlü "Sis" şiirini İstanbul için değil de, burası için yazmış sanırsınız. İliç'in yerlileri yitik sever, özveri sahibi, ilen görüldü, aydın kişilerdir (başka türlü olsaydı, Behcet Kemal Çağlar İliç'i öven şiirler yazar mıydı?). Böyle bir halka mensup olmak, bana büyük bir mutluluk ve gurur veriyor.

Abana da bir zamanlar böyle bir duruma düşmüştü. Tehlikeyi gördüler, yeniden şahlanarak şiirin bir ilçe merkezi oluşturdular.

Bol miktarda bulunan her çeşit meyve ve sebze ve balığından başka doğul olmaz manzarası, İnebolu, Evrenye, Abana, Bozkurt, Çatalzeytin gibi gününbirik gölecek yerleri olan, Türkiye'de bir başka eşi bulunmayan bu Cennet bölgesi, aydın gençlerin yeniden eski canlı durumuna getireceklerine yürekten inanıyorum. Bu mutlu olayın bir an önce gerçekleşmesini yürekten diliyorum. Bana gençlere güveniyorum.

Vatan Şairi Namık Kemal'in şu dizeleriyle yazımı tamamliyorum:

"Uyan ey yare! şiri-şiri yılan bu habi-gafletten!"

Emekli Matematik Öğretmeni

İsmail EYVAPAN

(Çağdaş Eğitim Dergisi, Nisan 1992)

SALİM YILMAZ'IN SÖYLEŞİLERİ:

YAKAÖREN KÖYÜ ÖĞRETMENİ AVNİ TURAN'LA

- Kendinizi tanıtır mısınız?
- Ben Avni Turan. Yakaören Köyü öğretmeniyim.
- Nerelisiniz?
- Bozkurt'un Görentaş (Gerdiç) Köyünden.

- Nerede okudunuz?
- Göl Öğretmen Okulu.
- Ben Gököy Öğretmen Okulundan 1956'da ayrıldım. Arkadaşlarımı "İsyana teşvik" suçundan okuldan atıldım. Ağabeyim Hayati Tahsin Yılmaz da Gököy Enstitüsü öğrencisidir. Bir genç olarak beldemizin çalkışlarını değerlendir misiniz?

- İrk ayırımı olmaz. Daha çok partililiğin kurulduğu zamanlarda olmuş bu ayırık. İnsanlar birbirine yaklaştıracaktıkları yerde, uzaklaştırmışlar. Sürekli olarak işlenince insanlar birbirlerine küsmüşler.

- Kaç yıldır buradâ öğretmenisiniz?
- 14 yıl.

- Yetiştirdiğiniz öğrenciler ne işler yapıyor?
- Hepsine yakını İstanbul'da diyor.

- Bu çevrede birtakım sanat yapıtları var. Eski mezarlar, sütunlar var. Bir eğitimci olarak bunlara ilgi duyuyor musunuz?
- Elbette. Ben bunu şöyle yorumluyorum. Halk, korsanlardan korkusuna, kıyılara değil, iç kısımlara yerleşmiş. Buranın tarihi Genevülilerden kalma.

- Abana'ya, Bozkurt'a gidip, öğretmenlerle kaynaşılıyor musunuz?
- Elbette.

- Çevre okulları olarak spor

ilşkilerinde bulunuyor musunuz?

- Sık sık yapılırsa iyi olur. Bizim daha çok komşu Konakören okuluyla ilişkilerimiz oluyor. Abana ile bağlantımız yok.

- Cumayan'ında varsıl bir doğanız var. Ama bu güzelliklerden çevrenin haberi yok.

- Yok sayılır.
- Buranın hakkı nereden gelmiş?

Bir bilgizin var mı?
- 1856 Kırım Savaşı sonunda buradaki halkın bir bölümünün oradan geldiği söyleniyor. Hatta Kırım'dan kimsenin geldiği bile konuşuluyor.

- Enver Paşanın ata soyu Moldavya'dan, Tuna Nehri ağzından, Kilya'dan Bozkurt'a gelmişler; Kili, Kömes köylerini kurmuşlar; Darsu'ya yerleşmişler. 1914-18 yıllarında da Enver Paşa genelkurmay başkanlığına Abana'dan bucağılığı almış. Gemiciler'e (Evrenye) vermiş. Bunlardan haberniz var mı?

- Burada birisinden duydum. İnebolu'da kahveciyken, İnebolu'ya Enver Paşa geliyor, kahve ikram ediyor. Meydan Larouse'a baktım, buralar geçmiyor. Enver Paşa maddesinde.

- Peki bu (Cumayan'ındaki) köprü nasıl yapılmış?

- Söylentiye göre karşımızdaki ağacın uşağı ağaçları okuzlerle çekememiş. Akşam ağaya, "ben şimdi bu ağaçları çeker, getiririm" demiş. Sabahleyin bakmışlar ki, ağaçlardan köprü olmuş. O uşağın emişlerden olduğu söyleniyor. Daha sonra da köprünün üzeri yapılmış, kiremitle örtülmüş.

(1989)

HATİCE TONGAR'LA

Çampınar'da, Tongar'ın harmanındayız. İnebolu'nun Giriş Tepesinde gibiyiz. Aşağılar aşağımızın altında. Antik dünyada tapınakları da kutsal saydıkları böyle yüksek yerlere yapıyorlarmış. Yanıbaşımızda Kiremit Doruğu.

Tongar Dayı Orta Karadeniz'in en güçlü tarımolarındanmış. Tongar Dayının eşi Hatice Tongar'a soruyorum.

- Kaç yaşındasınız?
- 72.

- Bu köye nereden gelin geldiniz?
- (Komşu evi göstererek) Bubamın köyü idi.

- Çok yakınmış eviniz.
- Osman'ın kıziyım ben. Ali Osman'ın.

- Sizin babanız ne iş yapıyor?
- Katırla çakıl taşırdı.

- Ali Osman Dayının çocukları herede?
- İstanbul'da. Birisi kaptan Mehmet Koskos. Ahmet de sandukçu.

- Sizin kaç çocuğunuz var?
- İki tane. İki de kızım var.

- Benim bildiğime göre Tongar

Dayı köyde işlerini bitirince boyundurduğu okuzlere takardı sabanı da boyundurduğu yükleri, Abana'ya gelir, taraları sürerdi. Ben bile Tongar Dayı ile beraber çalıştım. Günbüzü bir liradan cüzüye mısır döktüm. Her gün gider-gelir miydi Abana'ya?

- Her gün gelmezdi. Emne Ablanın evinin altında yatardı, Ayhan'la Nuri var ya, onların evinin altında.

- Tongar Dayı ne zaman öldü?
- Onbeş-yirmi yıl oluyor.

Çocukluğumda buralara gelir, Gedos'a doğru bakıp dururdum. Eğitimci Halit Efendi vardı burada. Göymüklerde de Ak Tahir. Babam da Göymüklerdeydi. Bu köyde uğurluğun kökleri var. Demircisi, dokumacısı, ev ustası, Mustafa Tuna'nın büyükbabası Deli Kurdoğlu Kadir ev ustasıymış. İzine her gelişimde buraya çıkarım.

Tongar Teyzenin çevreye dağılmış divdivleri ve tavukları köye bir güzellik saçıyor. Anlaşılan bu tavukların ev ekonomisine büyük katkısı var. Çocuklar İstanbul'dayken, bu cefakâr ninelelerimiz çevreden ayrılmayarak yaşam savaşını veriyor. Köyde yalnızca yaşlılar kalmış.

"BİR TONGUÇ OKULU
GÖLKÖY ENSTİTÜSÜ"
KITABINDAN BİR SÖYLEŞİ
(KISALTIYARAK ALINDI)

MEHMET ÖZTÜRK

sini, baca çıkar-
masını, taş yont-
masını, siva ve
badana yapma-
sını öğrendik.
Ağaçtan müdür
evi yaptık. 5 Nu-
marayı yaptık.
Zaman zaman
babçelerde çalış-
tık. Mustafa Yal-
dır tarım öğret-
menimizdi. Biz
fi-danlık'a götü-
rürler, orada
meyva budama-
sını, bakımını,
dikimini, çukur-
ların açılmasını,
kalem; yaprak
aşılarını, ağaç
hastalıklarını
öğrendik. Uygulayarak öğrendik. Ben usta oldum. Benim yanına küçük sınıflardan 8-10 öğrenci verirdi.

- Gököy'e gidişinizden başlayalım...

- Evrenye'de sınava girdik. Soru kağıtları Gököy'e gitti. Sonuçlar geldi, kazanmışım. İnebolu'ya karadan (yürüyerek) gittim. Çok yağmur yağıyordu. Babam beni Manastır Deresinden sırtında geçirdi. Kastamonu'ya da bir kamyonun söfor mahallinde gittik. Şekerköprü'de inip, yürüdük. 1 No'lu yapının merdivenlerini çıktık. Nöbetçi Öğretmen Hakkı Güven, beni alıp arkadaşların arasına koydu. Babam "ben gidiyorum" deyince ağlamaya başladım. Sonra arkadaşlarıma isminim.

- Kaç öğrenciydiniz?

-45.

- Dersler ve işler nasıldı?

- İş yoktu. Yalnızca ders yapıyorduk. Yeniden beşinci sınıfta okuyup tatil çıktı. Donduşumuzda okulumuz köy enstitüsüydü. O zamana kadar hiç iş yoktu. Yemekler de güzeldi, yattığımız yer de. Enstitü olunca iş dersleri başladı. Çok öğrenci geldi. 2 Numarada yatıp kalkmaya başladık. Öğrenci çok olduğundan, tek bir battaniye düşüyordu. Uşuyorduk. İşler de başladı. Yarım gün ders; yarım gün iş yapmaya başladık. Bahçelerde, bina yapımında çalışıyorduk. Dadaylı ve Ermeni ustalar vardı. Onlara yardım ediyorduk. İnşaat öğretmenlerimiz Mahmut Erdil ve Yakup Canlier'di. Tulumlarımızı giyerek 3 No'lu binanın önünde toplanır, işe dağılırdık. Tuğla orme-

niflardan 8-10 öğrenci verirdi.

- Başka bir enstitüye ekiple gittiniz mi?

- Sıtkı Şenoğlu Öğretmenimizin başkanlığında Ladik Akpınar Köy Enstitüsüne gittik. Orada zelzele olmuştu, bir bina yaptık. Orada Macar Sili Usta ile de tanıştık. Sili Usta birçok köy enstitüsünde çalışmış.

- Yapı yapmaya gidiyorsunuz. Siz nerede yatıyorsunuz?

- Sirtımızda yatacağımızla gidiyoruz. Battaniyelerimiz "azık torbası" gibi sirtımızda gittik. Yaz günü. Nerede olsa yatarız. Hasanoglan'da da bir bina yaptık.

- Sizde en çok etki bırakan öğretmenleriniz?

- Fransızcaçı Hilmi Bilginer, Tarih-Cografya Öğretmeni Özdemir Coşkunur, Yurttaşlık Öğretmeni Ali Doğan Toran, Pedagoji Öğretmeni Mustafa Yaldır, Tarih Öğretmeni Şaziye Toran, Psikoloji Öğretmeni Ruhi Esin...

- Dayak?

- Ben hiç dayak yemedim. Bir keresinde Ali Doğan, beni dövmek için ayağıma bastı ama dövmeyemedi. Dadaylı Mehmet İhtiyar diye bir arkadaşım vardı. Benden cüsseliydi. Onunla güreşe tutuştuk. Ben daha önce birkaç oyun öğrenmişim. "Kapan"ı iyi öğrenmişim. İhtiyar'ı kapana vurunca, alını yere çarpıp yarıldı. Dayak bu için yiyecektim. Ben ağlayınca, Ali Doğan vazgeçip "bir daha yapma!" dedi. Bunun üzerine ben öteki dersleri

bırakıp yurttaşlık bilgisine çalışmaya başladım. Gerçekten Ali Doğan sınıfa girer girmez "190 Mehmet Öztürk!" deyip beni sınıva kaldırdı. "9" aldım "Aferin!" dedi. Ertesi derste yine kaldırdı. Ondan sonra beni çok sevdi. Beni "nöbetçi öğretmen yardımcılığı"na aldı. Orada daktilo da öğrendim. Ben tuğla harmanına, taşo-
cağına gitmedim. Ustalıkta iyi yetiştiklerimiz için, devamlı öğrencilerin başında inşaatlarda çalıştık.

- Köylere okul yapmaya gittiniz mi?

- Ben gitmedim.

- Uygulama?

- Uygulamaya gittik. Biz üç kişi Gököy'e gittik. Orada bir buçuk ay uygulama yaptık. Orada bir bayan öğretmen vardı. Özel öğretim ve pedagoji öğretmenimiz Mustafa Yaldır da ara sıra bizi denetime gelirdi.

- Okul size iyi bir kişilik ve öğrenim verebildi mi?

- Biz ilk mezanlar gerek kültür, gerek öğrenme bakımından gayet iyi yetistik.

- Hasanoglan'a da gittiniz. Oraya birçok enstitüden öğrenciler geldi. Gököylüler olarak durumunuz nasıldı?

- En başta Kızılcıllu'yu sayarım. Nedenini de şöyle açıklıyorum: Kızılcıllu, Amerikan Kolejinin yerine kurulmuştu. Binaları hazırda. Doğaldır ki, onlar bizim gibi inşaatlarda çok çalışmadılar. Bu yüzden kültür derslerinde bizden ileriydiler. Ciftelerden gelenler de iyiydi. Hatta Cilavuz'dan gelenler de bazı konularda iyiydi. Biz de iyiydik. Çok gerilerde değildik.

- Hasanoglan Yüksek Köy Enstitüsünde iş de var mıydı?

- Yoktu. Tamamen kültür dersleri vardı. Plan çizme, malzeme derisi, jeoloji derisi falan vardı. Uygulama hiç yoktu. Zaten biz duvar ormesini, bir metre kubuk harca ne kadar kum, çimento; demir gideceğini biliyorduk. Kalıp yapmasını, demir işlemlerini biliyorduk. Ziraatçıları uygulamaya yapardı. Hasanoglan'ın kütüphanesi çok zengindi. Orada çok okurduk. Ben Gököy'de bu kadar okumazdım. Ankara'da başka okullara, üniversitelere konferanslara giderdik, bizim kadar kitap

okumadıklarımı görürdük. Nasıl aç bir hayvan yiyeceğe saldırırsa, biz de kitaba oyle saldırıyorduk. Yarış ederdik. Kitap değiştirirdik. Sebahattin İyüboğlu bizim hocamızdı. Köy Enstitüleri Dergisinde yazardık.

- Eglence?

- Haftada bir "birleşik çalışma" yapardık. Oyunlar oynanır oynanırdı.

- Ali Doğan Toran da orada müdür...

- Arada odasına çağırırdı, konuşurduk. Yedeksubayken de ziyaretine gittim. Yassıda mahkemesindeyken duruşmasına gittim de, beni o kalabalığın içinde gördü ve başını hafif sallayarak selamladı.

- İsmail Hakkı Tonguç'u çok görmüşsünüzdür.

- Tonguç bizim "iş eğitimi" hocamızdı. Haftada iki-üç saat gelirdi. Çok severdik. Bazı despot hocalar vardı, sertti. Tonguç ise

gayet çekici bir adamdı. Gayet sempatikti. "Benden size zarar gelmez" der gibiydi. Oyle bir adamdı. Derse gelince bizi devamlı konuştururdu. Çok alçakgönüllüydü. Kimseyi azarlarken görmedim...

-1946 değişiminde okuldaydınız...

- Okulda (Hasanoglan) her hafta bizim yapı kolunda kitap tanıtması yapılırdı. Tanıtma sonunda tartışma yapardık. Sağcı-solcu kavgaları da olurdu. Bir gün Bakan Semsettin Sıfır okula geldi, yapı kolunu topladı. Ayakta olan müdüre "sen de otur!" dedi. Konuştu, konuştu ve "burada bir operasyon yapılacak. Fakat ben şimdiki bunu yapmayacağım!" dedi. Bizi Meclis Başkanı Kazım Karabekir'e hile şikâyet etmişler. Biz mezun olunca oraya dağıtıldılar...

MEHMET SAYDUR HAYATI TAHSİN YILMAZ

BİR TONGUÇ OKULU GÖKÖY ENSTİTÜSÜ

Görkem
YAYINLARI

Ç I K T İ

GÖLKÖY'ÜN TARİHÇESİ, 79 SÖYLEŞİ,
140 FOTOĞRAF, 384 SAYFA, 70.000 TL.

KASTAMONU
ÖZKAN KİTABEVİ

ZONGULDAK
MUHARREM KILIÇ

BARTIN
AZİM KİTABEVİ
CEYLANDAĞITIM

ÇAYCUMA
ALİ OSMAN YILMAZ

ABANA GAZETESİ TEMSİLCİLİĞİ-İSTANBUL